

BILDANDET AV NATURRESERVATET NACKARBERG I LUDVIKA KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad beslutskarta, bilaga 2, som naturreservat och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Naturreservatet ska heta Nackarberg. Området är 76 hektar och utgörs i huvudsak av skogsmark.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel, bilaga 3. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

SYFTE

Syftet med naturreservatet Nackarberg är att bevara den värdefulla livsmiljön västlig taiga, barrblandskog, med dess typiska arter i gynnsamt bevarandetilstånd. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Andelen grova lövträd ska bibehållas eller öka.

Besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter i naturliga bestånd.

Syftet ska nås genom att:

- skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan verksamhet som kan förändra eller skada de livsmiljöer och populationer av arter som är karaktäristiska för naturskog,
- genomföra insatser för att gynna befintliga lövträd och etablering av lövträd.
- besökande ska på plats finna information om området. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i området.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

Vid sidan av följande föreskrifter gäller annan lagstiftning som vanligt.

A. Inskränkningar med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark och vatten,
2. gödsla, sprida kalk eller använda bekämpningsmedel,
3. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
4. avverka och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen. Vilt som faller i naturreservatet får transporteras genom området med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador. Vilt som faller på intilliggande fastigheter får transporteras genom naturreservatet på befintliga körvägar med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador.
6. jaga. Stigar till jaktpass e dyl i anslutande områden får ej markeras permanent. Eftersök av skadat vilt får ske i naturreservatet,

B Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att tåla visst intrång inom reservatet såsom

1. utmärkning av reservatet och uppsättning av informationstavlor,
2. skötsel enligt till beslutet hörande skötselplan.

C Föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

1. skada växande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar,
2. framföra motordrivet fordon i terräng

Föreskrifter under A och C ovan utgör inget hinder mot de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose syftet med reservatet. Föreskrifterna utgör heller inget hinder mot åtgärder som krävs för normalt underhåll av vägar. Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄL FÖR BESLUTET

Testamente

Den tidigare ägaren Rigmor Hellsing testamenterade fastigheten till Svenska Naturskyddsföreningen i förhoppning om att föreningen ska kunna rädda skogen undan det moderna skogsbruket. Enligt testamentet ska all jakt förbjudas och skogen återgå till urskog ”i syfte att räddas vad som räddas kan av insekter och fåglar mm”.

Svenska Naturskyddsföreningen ansökte i april 2004, hos länsstyrelsen, om att området skulle avsättas som naturreservat i enlighet med donatorns önskan.

Värden för biologisk mångfald

Nackarbergs skog är variationsrik med lövrik gran- och tallskog, och översilad mark. Här och var finns gläntor skapade genom blädning och små trädlösa marker där jordbruk tidigare bedrivits. Skogen har hög och jämn luftfuktighet. Delvis har skogen blädats och delvis slutavverkats med små hyggen och där enstaka tallar och lövträd har fått stå kvar. Mosaiken liknar mycket en naturskog som präglas av återkommande små skogsbränder. Flera ovanliga arter av kryptogamer (svampar, lavar och mossor) är funna i området (se områdesbeskrivning)

Internationell klassning

Nackarberg är förtecknat enligt 7 kap 27 § miljöbalken (Natura 2000) och bör beredas skydd som särskilt bevarandeområde. Området hyser habitatet 9010 - Västlig taiga. Ett område som tagits upp i förteckningen skall prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap 27 § miljöbalken.

Skyddsform

Nackarbergs naturvärden är i huvudsak kopplade till skog som inte påverkats av sentida skogsbruk. För att bibehålla och förstärka dessa värden krävs dels att området undantas från normalt skogsbruk, dels att vissa naturvårdsanpassade skötselåtgärder genomförs. Områdets storlek och övriga nämnda förhållanden gör att bildande av naturreservat är den lämpligaste åtgärden för att långsiktigt bevara naturvärdena i området.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att skogsområdet bevaras. Vid avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås. Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Skyddet av Nackarberg bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet levande skogar.

Motiv till föreskrifter

I punkterna A1; A3; C1 förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I punkt A2 och A4 förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

A5 och C2 är beslutade för att upplevelsen av tystnad i reservatet inte ska gå förlorad.

Punkten A6 är beslutad i enlighet med det testamente som ligger till grund för naturreservatsbildningen. Se vidare under skäl för beslutet.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Rigmor Helsing testamenterade den 22 mars 1982 fastigheterna Nackarberg 1:3,1:5-1:7 till Svenska Naturskyddsföreningen. Helsing skriver i sitt testamente; ”fastigheten...skall utgöra naturskyddsområde, där all jakt ska förbjudas samt skall där växande skog få återgå till urskog. Detta i syfte att rädda vad som räddas kan av insekter och fåglar mm. Forskning ska här kunna bedrivas”. Vidare står det; ”Det är för djurens och naturens skull detta testamente tillkommer”. Hon nämner även att utredningen ska skötas av en ”i biologi insatt person”.

Testamentet överklagades i två instanser och slutade med förlikning. Hela fastigheten övergick därmed i Svenska Naturskyddsföreningens ägo.

Svenska Naturskyddsföreningen ansökte i april 2004, hos länsstyrelsen, om att området skulle avsättas som naturreservat i enlighet med donatorns önskan. Länsstyrelsen kom överens med

Svenska Naturskyddsföreningen om att staten skulle förvärva marken för att bilda naturreservat.

Inkomna synpunkter

I remissrundan framkom frågor från viltvårdsområdet om huruvida eftersök kunde utföras i området och om vilt som faller inom området får köras ut.

Fastighetsägare till intilliggande fastigheter har önskat servitut på vägar som går över naturreservatet.

Christina Anderson, sakägare genom samfälld väg, har haft följande synpunkter:

Andersson ifrågasätter syftet med reservatet och menar att ”hänsyn måste tas till andra värden än de rent biologiska” Anderson vill att det gamla kulturlandskapet ska behållas genom skötsel av ängar och skogsmark för att på så vis behålla den artsammansättning av växter och djur som fanns på Rigmors tid. På så vis ”främjas den nuvarande biologiska mångfalden samtidigt som reservatet vänder sig till den målgrupp som är intresserad av historia och kulturarv”. Vidare menar Andersson att skogsägare måste få möjlighet att lägga upp virke längs vägen vid en avverkning. Andersson vill även ha tillstånd att använda vägen som leder till dennes fastighet söder om naturreservatet. Vägen bör dessutom hållas öppen och förses med en bom. Vidare anser Andersson att mindre fordon bör få köras på vägarna i samband med älgjakt för uttransport av vilt från omgivande jaktområde. Anderson nämner att det finns tre gamla brunnar där överbyggnaden rasat.

Svenska Naturskyddsföreningen nedan kallat SNF har haft följande synpunkter;

Om fri eldning tillåts finns risk för att otillåten vedhugning görs. SNF vill att lövträd och gamla tallar bör gynnas i området. Det bör även övervägas att genomföra kontrollerade naturvårdsbränningar som skötselmetod. SNF vill även att skötsel i skötselområde tre ska vara inriktad på att gynna lövträd.

Länsstyrelsens ställningstaganden

Beträffande körning i naturreservatet har Länsstyrelsen gjort ett tillägg i föreskrifter under A5 som tillåter eftersök och utkörning av vilt som faller inom och utanför området.

Intilliggande fastigheter får servitut på befintliga vägar i samband med fastighetsregleringen. Det ska inte sättas upp ytterligare vägbommar i området.

I frågan om naturreservatets skötsel är testamentet mycket tydligt. Det lämnar inte något utrymme för skogsbruk av något slag. Även i tidigare skriftväxlingar och möten med Rigmor Hellsing har hon tydligt uttryckt en negativ inställning till alla former av skogsbruk. Länsstyrelsen bedömer att det inte är långsiktigt möjligt och

ekonomiskt försvarbart att hålla de öppna markerna öppna på lång sikt.

Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att använda naturreservatet som virkesupplägg. Virkesupplägg kan ha negativa konsekvenser på naturvärdena eftersom det ofta ger upphov till näringsläckage. Dessutom skräpar det ner. Ytterligare ett skäl till föreskriften (A1) är att området ska vara fritt från skogsbruk och därtill hörande åtgärder. Virkesupplägg är inte lämpligt i ett område som skyddas från skogsbruksåtgärder oavsett varifrån virket kommer.

Brunnarna kommer att åtgärdas i enlighet med skötselplanen.

Länsstyrelsen bedömer att antalet besökare kommer att vara lågt i området och risken är liten för att eldning genererar otillåten vedhugning.

Länsstyrelsen utarbetar för närvarande en bränningsstrategi som kommer att belysa i vilka områden som en naturvårdsbränning gör störst naturvårdsnytta. Nackarberg finns med i utredningen vid sidan av andra skyddade områden.

Länsstyrelsen har gjort ett tillägg i skötselplanen om att gynna lövträd i skötselområde tre.

ÖVRIGT

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7§ miljöbalken medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd mm enligt miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, formulär 6.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnad landshövding Inger Eriksson. I den slutliga handläggningen deltog även planarkitekt Inger Friman, antikvarie Sigrid Bergman, jurist Gunilla Garbergs, funktionssamordnare Marit Ragnarsson samt Susanne Lundin, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Susanne Lundin

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Beskrivning
5. Hur man överklagar, formulär 6

Deltagande

Inger Friman
Sigrid Bergman
Gunilla Garbergs
Marit Ragnarsson